

Училище за учители

School for Teachers

Начално училище „Св. Климент Охридски“
с. Войсил, община Марица

St. Kliment Ohridski Elementary School
Village of Voysil, Region of Plovdiv

<https://nachalnoselovoisil.alle.bg/>

Училище за учители

Уважаеми читатели,

Настоящата рубрика на научно списание „Професионално образование“ има амбициите да показва опита и добрите практики на водещи български училища – в България и по света.

Родните образователни институции не само обучават нашите деца на четмо и писмо, но имат и отговорната задача да ги изграждат като личности. Това не може да бъде направено без съвместните усилия на учители и родители, без здравата връзка между преподавател и ученик.

С дълбоко уважение към дейността на българския учител, Национално издателство „Аз-буки“ развива тази рубрика като поле за споделяне на опит, обмяна на идеи и добри практики. По този начин даваме възможност на преподаватели и училищни настоятелства да споделят информация за успехи, срещани проблеми и начини за тяхното решаване, които да се превърнат в безценен помощник за много техни колеги.

В настоящия брой представяме:

Начално училище „Св. Климент Охридски“
с. Войсил, община Марица, област Пловдив
<https://nachalnoselovoisil.alle.bg/>

УЧИЛИЩЕ, В КОЕТО НЕ СПИРАТ ДА МЕЧТАЯТ

Гергана Тончева

Начално училище „Св. Климент Охридски“ – с. Войсил

В Начално училище „Св. Климент Охридски“ се обучават деца от 7- до 11-годишна възраст в начална степен на образование, както и има сформирана подготвителна група за 5- и 6-годишни деца.

На разположение на учениците и учителите е добре оборудвана и поддържана в отлично състояние материално-техническа база, която непрекъснато се обновява и благоустроява. В нашето училище приоритет е повишаване качеството на образованието и в тази връзка, в училището се поддържат допълнителни занимания за ЗИП по български и английски език, математика. Усилено се работи по извънкласни и извънучилищни дейности, които се реализират в областта на спорта и културата и карат нашите ученици да не спират да мечтаят. Нашата мисия е да осигурим съвършено ново и качествено провеждане на учебния процес, високо равнище на подготовка на учители и ученици, способно да откликне на образователните нужди на съвременния млад човек.

Първи сведения за нашето училище има още в далечната 1902 година. Тогаво училището е било килийно и се е помещавало в паянтова постройка в църковния двор върху земя, дарена от стария род на дядо Петраки. Сградата на най-старото училище е рухнала при голямото земетресение от 1928 година. Въпреки оскъдните документи и сведения от онова време, унищожени в пожара от 1928 година, сме сигурни, че училището е било важна част от живота на хората.

Строежът на днешното училище започва на доброволни начала през 1929 – 1930 година и още недовършено, през учебната 1930 – 1931 година броят на учениците е бил 145. Колкото и странно да ни звучи днес, през 1931 г. училището се електрифицира. Поставени били общо 4 електрически крушки, което се е считало за особено важна придобивка.

През далечната 1934 година училището официално отваря врати като Народно начално училище „Св. Климент Охридски“. От запазените документи се потвърждава, че училището е било необходимо и правилно изпълнявало своето предназначение. Нямамо е културно, просветно или друго начинание в селото, в което училището и учителите да не са участват.

60-те, 70-те и до края на 90-те години животът в училището преминава в труд и новости. Учениците участват в много извънкласни дейности. Създава се училищен хор. Екскурзиите се редуват една след друга, празниците се отбелязват тържествено – 3 март, 1 май, 24 май, Коледа, Празник на буквите и др.

Устояло на превратностите на времето, днес нашето училище продължава да се развива и да се превръща в „пулс“ на селото.

SCHOOL THAT NEVER STOPS DREAMING

✉ **Ms. Gergana Toncheva**
St. Kliment Ohridski Elementary School
Village of Voysil, Region of Plovdiv
E-mail: nu_selovoisil@abv.bg

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТО ДА УПРАВЛЯВАШ МАЛКО УЧИЛИЩЕ

Гергана Тончева

Начално училище „Св. Климент Охридски“ – с. Войсил

Когато работиш това, за което си мечтал от дете, когато мечтата се превърне в реалност – тогава работата ти носи удовлетворение. Моята мечта днес е осъществена – да бъда учител. Тази професия ме е привличала от детските ми години вероятно защото много обичам децата, а в по-късен етап осъзнах, че това е моето призвание. Не без значение е и фактът, че моята майка беше начален учител, и имах възможността да усетя тази топлина и радост, това щастие, което получаваш от общуването с децата.

Започнах работа през 2001 година. Седем години работих като начален учител, обучавах деца, ръководейки се главно от желанието си не само да усвоят държавните образователни изисквания, но и да възпитам у тях ценности и добродетели – да станат добри хора. Прекрасно е усещането, когато видиш сияещите от радост детски очи, изпълнени с обич и доверие, нямащи търпение да те видят – това е всъщност признанието за труда на учителя.

През 2008 година по стечение на обстоятелствата се преместих в друго училище, в едно село, близко до моето родно място. Постъпвайки на работа в малко училище от два класа, предизвикателството пред мен беше огромно. Няколко месеца работих, бях класен ръководител и успях да спечеля доверието не само на родителите, но и на директорката. Съдбовен в моя живот се оказа денят, в който директорката ме покани на разговор, от който стана ясно, че пред мен се отваря нова възможност – да поема директорския пост, в началото като временно изпълняващ длъжността. Една възможност, която сама по себе си означаваше нов вид отговорности, съчетани с много амбиции и всеотдайност – все неща, които до този момент носех у себе си, но сега се отключиха с пълна сила. Разбира се, предизвикателствата бяха много, трудностите – също, но нали те са двигателят на едно ново начало, те са тези, които съпътстват човека към съзиданието.

Да управляваш училище с малък брой ученици в днешно време, се ока- за нелека задача, но желанието ми да го превърна в уютно и привлекател- но място за децата, беше повече от огромно. Водена от това желание и с ясно съзнание, че всички деца заслужават да учат в просторни и светли стаи и да получат качествено образование, за да могат да развият уменията и способностите си. Това ме изпълваше с ентузиазъм и ми даваше вяра, че ще съумея да се справя независимо от трудностите. И вероятно не бих се справила, ако не бях срещнала безрезервна подкрепа в лицето на община- та, на кмета на селото, на учителския колектив и на родителите.

На пръв поглед, всеки би си казал: „Какво има толкова да се върши в едно малко училище?“, но всичко, което се иска от голямото и не толкова голямото училище, се изисква и от нас – справки, доклади, отчети, пла- нове, програми, стратегии и т.н, а на практика, ние разполагаме с малък педагогически ресурс – четирима учители. И трябва всичко да се свърши – учебна дейност, извънкласни мероприятия, тържества, участия. Може би това, че винаги съм до тях, с участието си във всяка дейност, ги е запалва- ло и целият колектив действа като едно цяло – било в ремонтни, почиства- щи, учебни и всякакви други дейности.

Първоначално ми предстоеше да осъществя един спечелен проект – „Моето зелено училище“, по националната кампания „За чиста околна сре- да“. След приключване на проекта в завършен вид дворът на училището се превърна в оазис от зеленина, цветя, храсти и дръвчета. Всички колеги с голямо удоволствие боядисахме оградата на училището и това придаде свеж и приятен външен вид на сградата. Сега следваше още по-голямо предизвикателство – интериорът на училището. Там имаше крещяща нуж- да от ремонт и промяна: дървена, пропускаща дограма, печки на дърва и въглища, изхабени дюшемета, стари мебели. При тези условия е трудно да убедиш и мотивираш съвременния родител да запише детето си в учи- лище. Не бяха достатъчни уверенията ми, че ще се грижим за децата и ще направим най-доброто за тях. Въпросите им към мен бяха многобройни: „Ами материалната база? А тези печки в XXI век? Тези скърцащи черни дъски, чиновете от времето, когато ние бяхме ученици...“ . Да, те бяха пра- ви. Трябваше да се действа! Мисълта, която едновременно ме терзаеше, но и окриляваше, беше че училището е повече от необходимо на селото, че трябва да положи сили, да дам всичко от себе си, за да го превърна в желана територия за учениците и техните родители. Това беше обещание, което дадох пред тях и пред самата себе си.

С духа на възрожденския учител, изпълнени с много вяра и оптимизъм, започнахме стъпка по стъпка. При една среща на колектива с кмета на община Марица господин Иванов с присъщия за ентузиаста плам успяхме да го убедим в състоятелността на идеята си, а именно, че не бива и не

можем да оставим селото без училищен звънец, че училището ни има бѐдеще. Получихме първите средства, с които подменихме старата дограма с нова, старите врати – с нови. Всичко това беше свързано с допълнителна работа. В тази дейност се включи и кметът на селото, който с личния си пример зарази и учителския екип. Междувременно сменихме остарялото осветление с луминесцентни лампи, закупахме нови бели дъски за класните стаи. Кипеше трескава ремонтна дейност. Когато тя приключи, чудото беше станало – видът на стаите беше неузнаваем. През тази година на 15 септември застанахме с гордост пред родителите: първото голямо обещание беше спазено.

Предстоеше следващата голяма стъпка – откакто работя в училището, си мечтая то да се отоплява с парна инсталация. Казвах си: ако успея да прокарам и нея, наистина ще се чувствам удовлетворена. Човек не трябва да спира да мечтае. Така през следващата бюджетна година от добавката по условно постоянни разходи по формулата за разпределение на средства по единен разходен стандарт постъпиха пари. Разбрах, че именно тези средства ще ми помогнат да осъществя тази своя идея. В представите си вече виждах как изхвърляме печките с дърва и въглища и инсталираме модерна отоплителна система на пелети. Неописуема беше радостта ми. Когато човек дава обещания, трябва и да ги изпълнява. Постепенно родителите започнаха да ни вярват, спечелихме доверието им. Всяка следваща учебна година обогатявахме по малко материалната база: лаптопи, нови монитори, мултимедия, екран, интерактивна дъска, обособен компютърен кът. Всичко това подпомага учебния процес и е в крак с новите технологии. Учителите ги използват по време на учебен час, прилагат интерактивни методи на преподаване.

През следващата учебна година сменихме обзавеждането, поставихме окачени тавани. Паралелно с изброените дотук неща обещанието да дадем качествено образование, е стояло пред нас, учителите, като цел, като процес с първостепенна важност. От Възраждането е ясно, че учителят прави училището. Много е важна личността на учителя в българското училище. Той е медиаторът между ученика и родителя. Тук е моментът да отбележа, че късметът беше на моя страна и се срещнах с всеотдайни колеги, които не пестят време и сили за това, на което са се посветили – да успеем заедно в начинанието си. Смело мога да заявя, че разчитам на тях, че им вярвам, че ако не бяха те, и аз нямаше да постигна тези резултати. Тяхната подкрепа и съдействие са изключително важни. Без тях днес нямаше да говорим за тези постижения. Нашето училище е малко, колективът ни е малък, но дейностите, които се извършват, независимо от какъв характер, се съизмерват с тези в едно голямо училище. Често се е налагало сами да извършваме ремонтни дейности, като съм се стремил личният ми пример да бъде мотивирац в това отношение.

За да бъдат развити уменията и способностите на децата, ги включваме в много извънкласни форми и дейности. Това изисква пълно себеотдаване от страна на учителя. Тези дейности осмислят свободното време на учениците, повишават мотивацията им за участие в образователно-възпитателния процес съобразно техните интереси и потребности, развиват допълнителни знания и компетентности.

Няма мероприятие, организирано на общинско ниво, в което да не сме взели участие – футболни турнири, конкурс за популярна песен, конкурси за рисунки. Често заемаме първите места, а наградите и грамотите са много.

На училищно ниво тържествата и честванията са многобройни – всеки месец се отбелязва някакъв празник: Ден на народните будители, Ден на толерантността, Коледа, Бабин ден, посрещане на Баба Марта, Трети март, пролетен бал по случай Първа пролет, Международен ден на книгата, Великден, 24-ти май. Възродихме много от позабравените в селото обичаи и свързаните с тях ритуали – коледуване и лазаруване. Радостта в очите на хората, топлотата, с която ни посрещат в домовете си, са наистина вълнуващи. За децата това е интересно преживяване. Заедно с това стимулиращо за тях е, че парите, които ще се събират, подпомагат екскурзия или зелено училище.

За пета поредна година в училището се провежда училищното състезание „Като Левски“, посветено на живота и делото на Апостола на свободата. Странно е как всички се вълнуват дали ще отговорят на въпросите. През последната, изминала вече, учебна година е факт и издаването на училищен вестник. Трудно ми е да спомена всичко, с което се занимаваме, но се гордея и не мога да не отбележа, че през тази учебна година направихме възстановка на Априлското въстание. По този начин отбелязахме 140 години от избухването му. Това се превърна в събитие в живота не само на училището, но и на селото. Голям брой местни жители и родители се включиха и проявиха активност в това мероприятие.

Всички изброени и посочени дейности изискват, на първо място, себеотдаване, време и сили, но които си струват и заслужават с оглед на постигнатите резултати. В училището от пет години има подготвителна група, нямаме отпаднали ученици. Децата идват с желание на училище, знаят, че ги очакват нови неща, забавления. Училището се превърна в уютно и привлекателно място за всички, заслужихме доверието на родителите.

Успех е думата, която ни е движела, ще продължава да ни движи и за напред.

Винаги съм вярвала в него. Знам, че когато човек си поставя ясни цели, труди се и дава всичко от себе си – успехът е неминуем.

Успях да сбъдна мечтата си – да запазя училището, да продължавам да работя с хъс, за да има то бъдеще, за да може учениците, които един

ден, като пораснали и успели хора, с гордост да заявяват: „Това е моето училище“.

За мен, като училищен директор, по-голямо признание няма.

THE CHALLENGE TO MANAGE A SMALL SCHOOL

✉ **Ms. Gergana Toncheva**

Principal

St. Kliment Ohridski Elementary School

Village of Voysil, Region of Plovdiv

E-mail: nu_selovoisil@abv.bg

ПЕТ МИНУТИ СТИГАТ ДА СТАНЕШ ЖУРНАЛИСТ

Дарина Стайкова Хаджийска

Начално училище „Св. Климент Охридски“ – с. Войсил

Пет минути стигат да изберем да четем или не, как и какво да четем или защо да не четем. Без съмнение, четенето допринася за емоционалното и интелектуалното развитие на учениците, развива тяхното въображение, стимулира любознателността им. Писменият текст е навсякъде около нас и поради това четивната грамотност е предпоставка за успех във всяка област.

Работя в малко училище, в което е голям процентът на децата, чийто майчин език не е българският. Личното отношение към всяко дете е приоритет за нас и несъмнено дава своите добри резултати. Опитваме във времето на социалните мрежи да събудим интерес и към книгите и да открием още светове пред учениците

За постигане на по-добри резултати при насърчаване на четенето училището може да предложи допълнителни стимули, привлекателни за учениците. Различни са децата и начините, по които те стават читатели.

Нашият допълнителен стимул възникна спонтанно в последните 5 минути на един час по формиране на комуникативно-речеви умения. След обсъждане и писане на поредния преразказ остана време и решихме всеки да представи своя текст пред останалите ученици. Едно момиче прочете своя преразказ и едно дете възкликна: „Това е за публикуване във вестник!“ Децата пропуснаха коментара, но ние, учителите, се замислихме – защо пък не.

Ако ученикът влезе в ролята на журналист – да търси, събира, обработва информация, да я представя пред своите съученици, ще е мотивиран да чете. За съжаление, все по-рядко учениците посягат към рафта с книги. Затова, ако имат стимул за изява, да видят резултата от своя труд на страниците на училищния вестник, това ще възбуди интереса им към четенето.

С подготовката на вестника учениците сами търсят и подреждат информация, учат чрез изследователска дейност, полагат се основите на творческото мислене.

Поставихме си следните цели.

– Надграждане на езиковата култура и изграждане на положително отношение към българския език.

– Развиване на уменията за работа в екип.

– Засилване на мотивацията за учене и четене.

– Обогатяване на речниковия запас.
– Затвърдяване и усъвършенстване на уменията за създаване на писмено съобщение.

– Формиране на патриотично съзнание.

Водени от латинската поговорка „Думите отлитат, написаното остава“, с подкрепата на директора г-жа Гергана Тончева и колегите Соня Трифонова и Марияна Хаджийска положихме основите на една традиция в нашето училище – издаването на училищен вестник. Решихме в последните 5 минути от часовете да обсъждаме темите за вестника, какво да се включи и кое от изминалия урок може да бъде поместено на страниците му. В предварителните дейности се обсъди спецификата на първата страница на един вестник. Учениците разгледаха няколко издания, отбелязаха различните рубрики, начина на композиране на теста, илюстрациите.

Последните години нашето училище се опитва да следва детските мечти и да помогне за тяхното сбъждане. Чрез дейностите си целим учениците да осъзнаят, че училището им помага да осъществят мечтите си. Следваме тази традиция и всяка учебна година минава под дадено мото. През изминали години дадохме възможност учениците да изявят своите музикални и танцови умения, спортни прояви – участия в различни турнири. През последната учебна година бяха в ролята на актьори и режисьори. Направихме филма „Малко училище с големи мечти“. Учениците сами се наричат малки мечтатели и името на вестника дойде съвсем логично – „Малки мечтатели“. Имат възможност да сбъднат мечтите си за журналистическа кариера на страниците на вестника.

Следващата задача беше да се обмисли какво да се включи във вестника. Може да се пишат статии за училищния живот, учителите, директора, лично творчество, спортни изяви на учениците, български празници и обичаи, забавни страници. Реши се вестникът да се издава всяко тримесечие, като всеки брой ще е тематичен. Първи брой обхваща месеците септември – ноември, втори брой – декември – февруари, трети брой – март – май.

Учениците-репортери трябваше да вземат интервю от директора на училището, да проучат живота и творчеството на видни българи, да съберат информация за празниците през съответния период, да посетят и вземат интервю от изявени жители на село Войсил. Сами да правят снимки за репортажите си.

В разясняването на отразяване на дадено събитие се наблегна на правилото за петте въпроса. Една статия трябва да може да отговори на следните въпроси:

- За **кого** се разказва?
- За **какво** се разказва?
- **Кога** се е случило?
- **Къде** се е случило?
- **Защо** се е случило?

Вестникът дава възможност за изява на всяко дете, насърчава комуникацията, формира социални умения. Създава се атмосфера на сплотеност.

Желаещите да участват в първия брой на вестника, бяха много. Трябваше да има критерий, по който да се изберат бъдещите репортери. Реши се всеки да има възможност да се изяви, но след като покаже добри постижения в часовете. В часовете по български език и четене се взимаха предвид словотворческите задачи. Във втори клас се проведе конкурс по краснопис, а наградата за победителя беше да направи интервю с изявен жител на селото.

В трети клас се изработи табло, на което се отбелязваха отличниците на седмицата по предмети. Таблото е под формата на къща, което носи в себе си и скрита символика. Къщата е символ на семейство, единност, отговорност. Вестник също се прави от екип, добри резултати се постигат, когато се работи заедно. Отличниците по даден предмет имат и отговорността да напишат дадена рубрика във вестника. Най-добрите по математика се заемат с ребуса и кръстословицата, по четене – проучват и описват народните празници и обичаи, по български език – с рубриката „Малък коментар“, по „Човекът и обществото“ – с официални и национални празници, по изобразително изкуство – с лично творчество.

След издаването на броя всеки от репортерите е горд с постиженията си, а останалите се радват на успеха на съучениците си. Написан от читател за читател, вестникът представя четенето като комуникативна дейност.

Във втори клас се изработи табло с разтворена книга до името на всеки ученик. То е за часовете по извънкласно четене. В тези часове доброволно учениците сами представят книгите. Ученикът трябва да осигури от библиотеката няколко книги от избрания автор за часа, ако не – работи се с откъса от Читанката. В разтворената книга се записват заглавията, прочетени от всеки ученик. Който е прочел най-много книги за даден период, получава възможност да вземе интервю от директора или от учител.

С издаването на училищен вестник целим да привлечем и неактивните читатели, да възпитаваме интерес към четенето. Детето писател най-добре би разбрало детето читател и ще се старее да представи необходимата информация по достъпен начин.

Чрез вестника се опитваме да възпитаваме у учениците обич и уважение към родината си, да ги стимулираме да научат повече за историята и традициите, да възпитаваме уважение към обичаите на предците си и историческото минало. В първия брой малките журналисти представиха Съединението на България, обявяването на Независимостта на България и Деня на Народните будители. Във втория брой са представени обичаите коледуване, Бабин ден. Отбелязва се годишнината от смъртта на Васил Левски. В трети брой са отразени Цветница и Великден, Денят на славянската писменост.

На последната страница на всеки брой има талон с „Въпрос на броя“. Читателят трябва да попълни талона и да го пусне в редакционната кутия. Чрез жребий един от участниците получава награда. Въпросът е свързан с българските празници.

В рубриката „Лично творчество“ са поместени табла и изделия, направени от учениците в часовете по занимания по интереси.

Подготовката по издаването на вестника и еуфорията около резултата от работата подтикнаха учениците да изявят желание да развият уменията си и освен вестник да се опитат да направят и книга. Първата ни книга трябваше да е значима и специална. Учениците от втори клас предложиха да бъде книга за Васил Левски, като с нейната поява отбележим годишнината от обесването му.

По този начин се появи и нашата първа книга за Васил Левски. Тя е различна – ръчно изработена, ориентирана към малкия читател. В книгата ръкописно е написана информация за живота и делото на Левски на достъпен език.

Идеята беше да направим книга-игра, която дава възможност на децата да учат чрез действия. В джобчетата има въпроси за Левски, скрити интересни снимки. В пощенски плик са поместени мисли на Апостола, взети от неговите писма, има и кръстословица. Описанието на Левски, написано от Иван Вазов, е с пропуснати думи и има възможност думите да се попълнят, като се залепват с велкро. Има скрити снимки на предмети, свързани с живота на Дякона. На последната страница всеки читател може да тества знанията си за Васил Левски, като свърже дадено събитие от живота на Апостола с дадена година.

Малкият читател може да борави с книгата по най-различни начини: докосва отделни приложения, отваря, затваря, отлепва и залепва, издърпва или пъха различни елементи. По този начин се дава възможност на учениците свободно да експериментират, да учат самостоятелно.

Каго постигнати резултати от издаването на „Малки мечтатели“ и книгата за Васил Левски може да отбележим:

- учениците станаха активни в търсенето на информация по теми, които ги вълнуват;
- стимулира се интересът към четене на детски вестници и списания;
- актуализират и разширяват знанията си;
- учаг и четат чрез правене.

Дава се възможност всеки сам да се изяви с това, в което се чувства най-добре подготвен. Подобен тип задачи спомагат за формирането на самочувствие и отговорност у всеки, който със своята работа предопределя крайния резултат.

Вярваме, че всеки ученик би се влюбил в четенето, ако се докосне до подходящо четиво.

FIVE MINUTES ARE ENOUGH TO BECOME A JOURNALIST

✉ **Ms. Darina Staykova Hadjiiska**
St. Kliment Ohridski Elementary School
Village of Voysil, Region of Plovdiv
E-mail: nu_selovoisil@abv.bg

ИНДИЙСКИ ПРИКАЗКИ

Марияна Хаджийска

Начално училище „Св. Климент Охридски“ – с. Войсил

Живеем във време, в което все повече се замисляме кой кого учи, дали ние децата или те нас. Та не са ли точно те тези, които ни показват, че светът се променя, развива, движи се. Следователно ние също би трябвало да се развиваме, да се научим да ги чуваме, да ги приемаме такива, каквито са, без да ги определяме като добри или лоши, повече или по-малко успешни. Защото за всяко дете успехът е различен. За някое се изразява в първото зачитане на буквите, за друго успехът е първа награда за детска рисунка, а за трето е просто правилното изписване на буквичка. Толкова голям може да бъде понякога и малкият успех и тъй важен, за да продължи детето напред, към следващото свое постижение, но този път с много повече вяра в себе си. Ето защо всяко дете има нужда от обич и приемане, от време, за да опознае света и себе си, от възможност да се изяви и изрази такова, каквото е. А нашата роля е да създадем необходимите условия това да се случи – условия, изпълнени с разбиране, уважение, любов и толерантност. На това се учим, към това се стремим и за това работим в нашето „Малко училище с големи мечти“ – „Св. Климент Охридски“, с. Войсил.

И сега ще ви разкажа как едно мое пътуване до многоликата и многоцветна Индия докосна по невероятен и своеобразен начин нашите ученици. След завръщането ми децата останаха верни на себе си и с присъщото си любопитство не спираха да ми задават въпроси, да искат да им разказвам, да разглеждат снимки. Тогава с колегите ми си казахме защо да не използваме това любопитство, за да си припомним децата вече учени неща, да се запознаят с нови, да почетат (та нали все ги упрекваме, че не обичат книгите), да поразсъждават. Или казано накратко – да направим ден, посветен на Индия, с четене на индийски приказки. Речено, сторено. Направихме презентация, подготвихме книгите и поставихме задача на две от момичетата да си изберат подходяща музика и да създадат танц, който да ни представят.

В уречения ден с колежката ми Соня Трифонова изцяло се преобразихме на индийки, облечени в техните традиционни облекла – сарита, с накитите и всичко, което е необходимо. Когато влязохме в стаята, децата ахнаха, останаха очаровани от това, което видяха. След това започнахме презентацията, като

идеята съвсем не беше аз да говоря, а те да ме слушат, а да се получи интересен диалог. Почти през цялото време съпоставяхме това, което аз им казвах, с това, което те знаят за България (местоположение, знаме – трите цвята, герб, водни басейни, големи реки и много други факти). Оказа се, че голяма част от децата гледат индийски филми и от тях бяха запомнили много за живота в тази страна. Те също имаше какво да ни разказват и на какво да ни научат, което ги караше да се чувстват доволни и щастливи. Получи се диалог не между учител и ученици, а между равни участници, които се учеха едни други и бяха полезни едни на други със знанията си. Това изключително много мотивира децата, задържа вниманието им и им дава криле.

Говорихме за всичко – облекло, храна, обичаи, празници, докато стигнем и до народното творчество, народните приказки. Какво ли пише в тях, дали са като нашите? За да разберат децата, започнаха да четат, като в края на всяка приказка разговаряхме за какво се разказва, какво сме научили и най-много ни е впечатлило. По този начин децата разбраха, че както нашите български народни приказки, така и индийските народни приказки са изпълнени с много мъдрост и поуки.

Всяко пътуване има своя край и нашето пътуване из тази пъстра страна Индия приключи с танца на момичетата, превърнали се в истински индийки. Всички много харесаха изпълнението им, толкова завладяващо, че и други деца станаха да танцуват с тях. Останахме много доволни. Децата – за това, че можаха да се изявят: едни – със знанията си за България, други – с наученото от филмите, трети – с четенето и разговорите, четвърти – с танцовите си способности. А учителите – че дадохме възможност това „пътуване“ да се случи.

И със сигурност ще го превърнем в традиция – всяка година да пътуваме и да се докосваме до богатството на различни народни приказки: руски, японски, френски, китайски и много, много други.

INDIAN TALES

✉ **Ms. Mariana Hadjiiska**
St. Kliment Ohridski Elementary School
Village of Voysil, Region of Plovdiv
E-mail: nu_selovoisil@abv.bg

ЕДНО МАЛКО УЧИЛИЩЕ С ГОЛЕМИ МЕЧТИ

Соня Трифонова

Начално училище „Св. Климент Охридски“ – с. Войсил

Учител съм от 6 години. Учителският ми опит е изцяло свързан с НУ „Св. Климент Охридски“ – с. Войсил. И тъй като от доста време постоянно и навсякъде се обсъждат два въпроса: „Дали и колко е привлекателна учителската професия за младите хора?“ и „Трябва ли да ги има училищата с брой ученици под 50?“, реших да ви разкажа за себе си.

Като типичен представител на хората, за които една дейност никога не е достатъчна, за да не пропусне „нещо по-интересно“, завърших едновременно две специалности – икономика и педагогика. И защото късметът винаги е бил с мен, не ми се наложи да избирам по кой път да тръгна – работата сама ме намери. Повече от 10 години отдадох на едната си любов – числата. Справях се отлично, градах успешна кариера в голям град, получавах адекватно заплащане. Като всеки млад човек, вярвах, че съм сбъднала мечтата си; че материалното обезпечение е най-важно. Че работата и позицията, която заемам, ме правят важен и независим човек, че липсата на личен живот се компенсира от любовта към числата, но... на „другия у мен“ постоянно му липсваше нещо. Чувствах се като дърво без корен, липсваше ми усещането, че правя нещо смислено. И в точния момент късметът отново сам ме намери и преобърна живота ми. Случайна „повреда“ на пътя ме срещна с настоящите ми колеги и аз започнах работа в малко училище, борещо се за своето оцеляване.

Първоначалният шок беше голям – малко, никому неизвестно село. Училище с четири класни стаи, от които се използваха само две. Стар диван, посрещаш гостите в учителската стая; печки на дърва и въглища. 25 деца, за по-голямата част от които българският език не е майчин, обувки, които отдавна са преминали срока си на експлоатация. Но от друга страна – огън в очите на учителите, разноцветна прясно боядисана ограда на училищния двор, 25 чифта очи, вперени очакващо в мен, и думите на директора: „Борим се всеки ден за училището и децата, даваме им надежда, че въпреки всичко с постоянство могат да успеят. Даваме надежда на младите хора, че има живот в селото. Сбъдваме мечти“. В моите уши това прозвуча като: „Правим нещо наистина смислено!“.

И аз се влюбих отново – в олющената боя на стените, в скъсаните обувки, в тебеширения прах, в старите балатуми и чинове, в огромния кафяв шкаф, зае-

мащ половината от класната ми стая, в изцапаните детски ръце и жадните за повече детски очи. И дадох обещание на директора и колегите, че въпреки трудностите и недоверието на хората в качеството на учебния процес в малките училища, предстоящите „собственоръчни“ строително-ремонтни дейности, трудностите в общуването с родителите ще се справя, ще дам всичко от себе си за утвърждаване престижа на училището и няма да се откажа.

Започнах да спазвам обещанието си от първия работен ден. От опит знам, че „малката цел води до малко отклонение“ и затова стъпка по стъпка започнахме да градим нашето училищно семейство, което към настоящия момент наброява около 40 учители и ученици и 4 класни стаи.

Първата ни цел беше да вдъхнем самочувствие на нашите ученици, а самочувствието идва със знанието и можето, с познаването на света извън населеното място или „махалата“. По-голямата част от децата идват от бедни семейства, в които родителите са неграмотни, а средствата – ограничени. Затова училището се превърна не само в място, където децата да получат знания, свързани с правопис, правоговор и смятане, а и за елементарни на пръв поглед неща – как трябва да изглеждам, как да се храня с нож и вилица, как да се обличам и т.н.

Една от класните ни стаи неусетно се превърна не само в място за учене и сцена за показване на таланта на децата, а и в „гардеробна“. Зад специално ушити завеси, които придават закачлив вид на веселата ни класна стая, сме скрили цяла стена с гардероби, пълни с тоалети за различни поводи и празници – за първия учебен ден, за коледните тържества, за спортните празници, за Бабинден, за Празника на буквите, за официални и неофициални мероприятия. Всеки театър би завидял на реквизита ни. Нали не е случайна поговорката „По дрехите посрещат – по ума изпращат“, та и ние така – стараем се навсякъде да бъдем посрещнати добре, а за изпращането – за там сме сигурни, че ще бъдем поканени отново.

С ентузиазъм и постоянство успяхме да запалим учениците и техните родители да участват в различни класни и извънкласни форми на обучение. Ежегодно провеждаме чествания, тържества и концерти, посветени на бележити дати и събития от календара – 1 ноември, 3 март, 24 май. Така учениците ни преживяват сами събитията и ги усещат и запомнят по свой начин, защото наученото в час и пресъздадено на сцена пред 200 зрители и техните аплодисменти остава не само в ума им, а и в техните сърца. А веднъж попаднало там, ще си остане завинаги и ще бъде предадено нататък.

Стараем се да пазим традициите, като отбелязваме ежегодно народните обичаи коледуване и лазаруване, но се опитваме и да създадем наши, нови такива. За пета поредна година проведохме успешно училищното състезание „Като Левски“, посветено на живота и делото на Апостола на свободата, където децата смаяха всички присъстващи в препълнената класна стая с показаните знания, а самото събитие беше отразено в медиите. Състезанието се провежда в три кръга и в него участват няколко отбора, включващи по-големите ученици

от трети или четвърти клас. В кръговете състезателите отговарят на въпроси, свързани с живота и делото на Васил Левски, представят информационни табла по зададена тема за Левски и представят мултимедийни презентации, в които разказват за живота и делото на Апостола. Малките ученици участват в състезание „Лъвски скок“ и рецитал на стихове, посветени на Дякона. За да е като истинско състезание, освен жури всяка година имаме и различен дрескод – тази година беше червено и черно. Освен това променяме и нещо в регламента, за да поддържаме напрежението и изненадата. Миналата година гвоздеят беше заснемането на филм – драматизация на „Апостолът в премеждие“, където децата се почувстваха като истински киноактьори. Тази година в първи кръг се изискваше от състезателите не просто устен отговор, а и да напишат считаното от тях за вярно. За бързина и изчерпателност получаваха бонус точки, което вдигна адреналина и допълнително мотивира участниците, а от друга страна – вдигна градус на настроението на зрителите. Освен това между двата кръга учениците от втори клас представиха съставена от тях и написана на ръка книга за Левски. Красиво подвързана и илюстрирана, с различни кръстословици и ребуси, със скрита загадка, тя разказваше за детството, живота и създадените от него революционни комитети. Книгата заслужено зае почетно място в училищната библиотека.

Оказа се, че не е толкова трудно да провокираме интереса на децата към четенето. Миналата година в стаята на първи клас официално отвори врати библиотека с работно време всеки делничен ден от 13:00 до 14:00 часа. Всяка седмица имаме различен библиотекар с табелка с името и длъжността, който се грижи книгите да са в изрядно състояние и да се връщат винаги навреме. За целта на всеки читател се издава картон, любезно осигурен от местната библиотека, в който „служителят на смяна“ отбелязва всичко необходимо. Резултатът – желанието на децата да са библиотекари, провокира съревнование кой ще донесе и прочете в училищната библиотека най-интересната книга и доведе до необходимостта от разкриване на още филиали – във всяка класна стая по един, както и до разкриване на още „работни места“ за длъжността „библиотекар“.

Оттук дойде и идеята за издаването на училищен вестник, където в ролята на репортери и журналисти да се изявяват всички наши малки ученици.

Завоювахме куп награди с участието си в различни спортни, музикални и културни прояви на общинско и областно ниво. Наградите, с които най-много се гордеем, са спечеленото първо място на конкурса „Ние познаваме културата на Европа“, както и спечелената от наша ученичка награда от конкурса за детска приказка на пловдивско радио.

Гордеем се и с това, че накарахме родителите и хората от селото да ни повярват и да участват заедно с нас в училищни и общоселски прояви, последната от които е възстановката на събитията, посветени на 140-ата годишнина от избухването на Априлското въстание.

Наред с по-малките поощрения за учениците, като грамоти, похвалки, медали, почти всеки петък си организираме различни „забавления“. „Петъчният кино-следобед“ е едно от любимите ни, особено в мрачните зимни дни. Какво ни трябва за целта? 1. Да си изработим билети с цена „Тази седмица бях много добър“, „Научих таблицата с 9“, „Нямам грешки на диктовката“, „Можех и по-добре, но много се старях“ и т.н. – изобщо не е трудно да се сдобиеш с някой от тях. 2. Да подредим столовете и чиновете за кинопрожекцията. 3. Да нагласим техниката. 4. Разпоредителите да са по местата си. 5. Най-важното е да не забравим топлите пуканки. 6. Хубав детски филм. Резултатът е налице – грейнали детски очи и недостиг на билетите за прожекцията другата седмица.

Към поощрителните забавления включваме посещение на ресторант, боулинг, пикници в двора на училището с трапеза „каквото намерих в хладилника у дома“ и т.н. Изцяло с училищни и дарителски средства успяхме да заведем учениците на Зелено училище, което беше едно от най-щастливите събития както в техния, така и в нашия живот, със спомените и разказите за което започва всеки учебен ден вече цяла година. Мотивацията на учениците за учене рязко се повиши.

Това е малка част от нашето ежедневие. Коства много труд, но имаме 0% отпаднали или застрашени от отпадане ученици, като в т.ч. включваме и тези, които продължават образованието си в по-горни класове, но са част от нашето училищно семейство и продължават активно да участват в нашите мероприятия.

За материалната база няма да говоря – със собствен труд и средства успяхме да превърнем нашето училище в място за сбъждане на мечти. Гордеем се с модерно оборудваните си с бели интерактивни дъски класни стаи, нови компютри и мултимедия. Модерна и екологична парна инсталация, нови чинове и приветлив двор. Честно казано, не ми е мъчно за стария кафяв шкаф.

Ние вярваме, че можем и успяваме, че сме необходими на децата и селото, че ще оцелеем! Дали е така? Оставяме ви да прецените сами.

Ето ме днес – шест години по-късно, спазвам обещанието си и помагам на своите ученици да сбъднат мечтите си. Продължавам да сбъдвам и своята мечта – да правя нещо наистина „смислено“. Все още е много трудно, но продължавам заедно с колегите да се боря за училището.

A SMALL SCHOOL WITH BIG DREAMS

✉ **Ms. Sonya Trifonova**
St. Kliment Ohridski Elementary School
Village of Voysil, Region of Plovdiv
E-mail: nu_selovoisil@abv.bg

ЧИТАЛИЩЕТО КАТО КЛАСНА СТАЯ

Станимира Никова

Читалище „ Христо Ботев – 1930 г.“ – с. Войсил

Ще започна своя разказ с два въпроса. И ще се опитам да ви покажа как едно училище и читалище в едно малко китно селце работят заедно.

Какво е читалище?

Това е българска обществена институция, която изпълнява учебно-просветителски функции и самодейност. Читалището се състои от библиотека и клуб по интереси, където се развиват най-различни дейности – любителски школи по музика, танци, спорт, чужди езици, театър, литературни четения, отбелязване на значими събития.

С други думи, читалището е културният център на селото.

Какво е училище?

Училището е учебно заведение, което хората посещават в своите детски и младежки години, за да придобият знания. Ролята му е не само образователна, но също така възпитателна и социална.

От двете пояснения за читалище и училище става ясно, че читалището е част от училището и училището е част от читалището. И двете институции имат една цел – да бъдат в полза на хората, за тяхното развитие и ограмотяване.

Читалището, както и училището, е основно звено в развитието и възпитанието на детето от най-ранна детска възраст. В нашето читалище ние не само се обогатяваме интелектуално, но и изграждаме у децата правилен светоглед, който ги научава на навици и ги подготвя за живота. Това е всъщност идеята на училищната дейност, чийто продължител е именно читалището с развиваните в него дейности и инициативи. Ето защо е изключително важно тези две институции да работят заедно, ръка за ръка в интерес на обществото. Класната стая е всъщност умален модел на света и на разбирането на децата за него – ето защо за нас е много важна и подкрепата на родителите, тъй като връзката училище – читалище – родители в своята пълнота дава оптимална възможност за укрепването и правилното насочване на детето като личност.

Започнах работа в читалището с много мечти, надежди и голям хъс за работа. В главата ми се въртяха толкова много идеи и неща, които исках да на-

правя. Искаше ми се като с магическа пръчица всичко да се сбъдне, но всяко нещо иска много работа, желание и упорит труд.

Ние сме малко село, но с големи мечти. И с упорит труд постепенно ги сбъдваме. От работата си разбрах и научих едно. Човек има ли подкрепа от някой друг, от хора и институции, с които работи (училище, детска градина, кметство и община), нещата се получават. Така се получи и при мен. Със започване на работа в читалището аз получих огромна подкрепа и разбиране от целия екип на училището ни. Те бяха винаги готови да ми помогнат и подкрепят за всяко начинание.

Както е казал народът „Сговорна дружина планина повдига“.

Ние сме екип, работим задружно, даваме всичко от себе си и резултатите са налице. Нашата планина са празниците ни, които се помнят и коментират дълго. Толкова е приятно и вълнуващо да чуеш „Браво, справихте се добре“. Ето един такъв малък жест те мотивира да не се отказваш и да се бориш за това, което искаш да постигнеш.

В читалището децата идват, за да посетят библиотеката и да обогатят знанията си. Старая се винаги да има нова интересна литература за всяка възраст. Читалищната библиотека е като училищна стая, защото децата взимат книжки, чрез които получат знания както в училището. Може би всеки си задава въпроса дали във времето, в което живеем, с всички тези нови технологии, новости, които ни затрупват всеки ден, децата четат. Мога да ви кажа, че въпреки всичко те имат интерес към книгите. Книгата е едно вълшебство, до което всеки трябва да се докосне. Човек може да попадне на толкова различни места, да изживее най-различни чувства (да заплаче, да се посмее или да помечтае). Важното за мен е всяко дете, което посети библиотеката, да има желание да се върне отново. Всеки път им казвам, че най-важното е да разбират съдържанието на текста. Да се понесат по облака на книгата и да помечтаят заедно с някоя вълнуваща приказка. Интересна е първата реакция на децата, когато преподавателите им ги доведат за първи път в библиотеката. Чува се: „О-о-о, колко много книги!“. Започва се едно разглеждане и опознаване на новото за тях.

Като екип, с училището освен в ежедневната си работа организирахме и много мероприятия в читалището. Децата от училището посещават библиотеката, където, ползвайки я като втора класна стая, се провеждат събеседвания по различни теми. Поставяли сме задача всяко дете да нарисова рисунка на своя любим приказен герой. Децата се постараха много и се справиха отлично със задачата.

За да ги стимулираме да четат, се стараем да измисляме все нови и интересни за тях неща, с които да можем да запленим вниманието им. На едно от посещенията в читалището бяхме измислили много интересна игра. За целта написахме на листчета заглавията на приказки. Всяко дете си изтегли по едно

листче и трябваше да обясни с мимики и жестове на другите коя приказка му се е паднала. Децата се забавляваха страшно много. Отгатването на гатанки е другото любимо занимание на децата. Често решаваме ребуси и кръстословици на различни тематики. Бяхме организирали ден за четене на открито, в който участие взеха и родителите. Бяхме приготвили много изненади и за тях. Всяко дете прочете любим стих, любимо стихотворение или разказа любимата си приказка. На родителите бяхме приготвили няколко въпроса, свързани с произведения и автори. Те бяха разделени на отбори със своите деца. Всички се забавляваха много.

Тази година по случай Първа пролет заедно с училището организахме изложба на рисунки. Всяко дете нарисува представата си за Първа пролет. Произведенията на децата бяха изложени в центъра на селото, за да бъдат видени от всички жители. По случай празника Баба Марта тази година с децата си направихме мартенско дърво, което украсихме с бяло и червено. После, облечени в червени носии, раздадохме мартенички на жителите на селото.

Всяка година празнуваме много празници: Великден, Лазаровден, Цветница, тази година направихме и възстановка на Априлското въстание, Ден на детето, коледните празници и т.н. За Великден боядисваме яйца, а за Деня на детето организираме представление, в което вземат участие и децата с песни, стихотворения или танци. Имаме посещения от аниматори, фокусници или куклен театър. За коледното ни дърво на центъра с децата правим различни видове играчки, с които да го украсим. А коледното ни тържество е огромен спектакъл на една малка сцена в пълен киносалон. В него вземат участие децата от училището, както и танцовите състави към читалището. Отзвукът от всички неща, които правим заедно, е положителен, което ни задължава и напред да работим в тази насока независимо от трудностите, които ще срещаме. Трудности има, ще има навярно и в бъдещата ни работа. Но те не бива да бъдат пречка за възстановяването на традициите.

Надявам се, че с разказа си съм ви показала кои сме ние – читалище и училище. Ние сме хората, които следваме мечтите и сърцата си. Избрали сме да бъдем в полза на населението и да правим децата щастливи.

THE COMMUNITY CENTER AS A CLASS ROOM

✉ **Ms. Stanimira Nikova**

Community Center "Hristo Botev – y.1930"

Village of Voisil, Region of Plovdiv

E-mail: chitalishte_voisil@abv.bg